

Gladiolus
Skadedjur

GLADIOLUSTRIPS

Gladiolus angrips mer sällan av allvarliga skadegörare. I dagsläget är det angrepp av trips och då främst gladiolustrips (*Taeniothrips simplex*, syn. *Thrips simplex*) som kan vålla mycket stor skada. Gladiolustrips kan även angripa t.ex. freesia, iris, krokus, liljor, montbretia och narciss. Djuren sprids främst med gladiolusknölar.

Bildrättigheter saknas

Skadebild

På blad, stjälkar och blomblad bildas vitaktigt grå ibland silverskimrande fläckar och strimmor, som till en början bara uppträder enstaka men som senare breder ut sig och bildar mer sammanhängande partier. Vid starka angrepp blir bladen gula och vissnar och blomanlagen kan stanna upp i utveckling, torka och dö. Särskilt påfallande är skadorna på röd- och rosablommade sorter. Små, svarta prickar syns i de angripna delarna.

Även under vintern då knölna är i lagret förorsakar tripsen skador. Då uppstår brunaktiga, skorviga och rynkiga fläckar på knölna. Vid starkare angrepp skrumpnar knölna mer eller mindre och utvecklar dåliga skott.

Biologi

Tripsar även kallade blåfotingar, är långsmala insekter, som är utrustade med häftblåsor, ett slags vidhäftningsorgan, på fötterna. De vuxna tripsarna har två par fransiga vingar. Tripsar har stickande och sugande mundelar. Både de fullvuxna djuren och larverna lever av växtens cellsaft. De suger ofta ut cellerna radvis och då bildas mer eller mindre långa, vitaktiga strimmor när cellerna i stället fylls med luft. Deras exkrementer syns tydligt som små svarta prickar i de angripna partierna.

De vuxna tripsarna övervintrar i lagrade knölar. Om temperaturen i lagret är över 10°C kan djurens utveckling fortgå året runt. Däremot kan djuren inte övervintra utomhus i vårt land.

Tripsar gynnas av varma och torra förhållanden. Från angripna knölar, som har satts på våren, kommer både vuxna djur och larver att förflytta sig uppåt till skott och blad. Om livsbetingelserna är gynnsamma kommer djuren också att angripa blommorna. Äggen sticks in i

Gladiolus starkt angripen av gladiolustrips, Taeniothrips simplex. Växtens alla delar kan angripas.

Både larver och fullbildade djur suger växtsaft. Då bildas vitaktiga strimmor och fläckar på t.ex. blad och blommor.

växtvävnaden och beroende på temperaturen kläcks de efter 1–3 veckor. En hona kan lägga 100–200 ägg. Larvarna suger i sig växtsaft i ungefär 2–3 veckor. De unga larvarna är gulaktiga i färgen, de fullvuxna är mer gulorange. De fullvuxna larverna genomgår sedan prepuppa- och puppastadium. I dessa stadier är djuren nästan orörliga. Efter ca en vecka kommer de fullbildade insekterna fram och de lever i 3–4 veckor. De fullbildade djuren är 1,2–1,5 mm långa, mörkbruna till svarta och har i vila ett ljust tvärband på ryggsidan. Hela livscykelns fullbordas på mindre än 3 veckors tid. Flera generationer hinner utvecklas under en säsong. På hösten vandrar djuren ned till knölnarna och följer sedan med in i lagret.

Åtgärder

Det är viktigt att lagra knölnarna vid låg temperatur. I holländska undersökningar har man visat att vid låg temperatur i lagret (2°C i 6 veckor eller 5°C i 8 veckor) sprids inte tripsen från infekterade knölar till friska.

Under odlingssäsongen bör plantorna inte utsättas för torka.

Spar ej knölar till nästkommande år om det

kan befaras att de är angripna av trips. Angripna plantor bör ej läggas på komposten.

Kemisk bekämpning

Tripsar är egentligen mycket känsliga för kemiska medel men det kan vara svårt att få tillfredställande effekt eftersom djuren uppehåller sig på undanskymda ställen, t.ex. vid bladbaser, innanför foderbladen och mellan kronbladen. Det är därför viktigt att behandlingarna upprepas med ca 10 dagars mellanrum och utförs grundligt.

Granska knölnarna omsorgsfullt före sättningen. Titta särskilt noga under vissna bladresten. Om det visar sig att angrepp av trips förekommer bör knölnarna under 30 minuter vara nedsänkta i en lösning av diazinon (Basudin 600 EW, klass 2L). Obs! endast yrkesodling.

Vid angrepp under säsongen bör en pyretroid (finns preparat i både klass 2L och klass 3) användas. Behandlingarna måste göras före blomning.

Litteratur

- Alford, D. V. 1995. A Colour Atlas of Pests of Ornamental Trees, Shrubs & Flowers. Wolfe Publishing Ltd.
- Murdoch, G. 1980. Gladiolus thrips. Leaflet 766. Ministry of Agriculture Fisheries and Food.
- Stahl, M., Umgelter, H. m.fl. 1993. Pflanzenschutz im Zierpflanzenbau. Handbuch des Erwerbsgärtners. Verlag Eugen Ulmer.

Text: Maj-Lis Pettersson
SLU, Inst. för entomologi
Box 7044, 750 07 Uppsala
Tel: 018-67 23 47
fax: 018-67 28 90

e-post: Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Februari 1999

Illustrationer: Tomas Lagerström och SLU, Ultuna

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU Inst. för entomologi. Tel: 018-67 23 47.

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga utgivare och redaktör: Maj-Lis Pettersson
SLU, Institutionen för entomologi
Box 7044, 750 07
Tel. 018-67 23 47
Fax 018-67 28 90
e-post:
Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Distribution: SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax 018-67 28 54
e-post: publikationstjanst@slu.se